

Posudek vedoucí práce na diplomovou práci Bc. Jana Straky „Kontexty vzházení svobody ve filosofii Jeana Paula Sartra“

Předložená diplomová práce si klade za úkol analyzovat vývoj Sartrova ontologického myšlení v okrsku problematiky lidské svobody a to především na dvou Sartrových dílech reprezentujících dvě základní fáze jeho myšlenkového vývoje: „Bytí a nicota“ z období existencialistického a „Kritika dialektického rozumu“ z období marxistického. Sartrovu tvorbu autor sleduje nejen geneticky, ale také v reflexi Sartrových žáků a současníků v prostředí francouzské fenomenologie, marxismu a strukturalismu.

Práce je ambiciózní a její filosofická relevance spočívá v analýze textu „Bytí a nicota“, kterou autor provádí ve třetí kapitole. Ukazuje, v čem se Sartrovo pojetí bytí a vědomí odlišuje od původních kořenů fenomenologického myšlení Husserlova (téma intencionality) a Heideggerova (existenciály a jejich ontologická relevance).

V této souvislosti chci připomenout zásadní rozdíl mezi Husserlovou snahou o překonání psychologismu a Sartrovou pozicí, který se snaží vybudovat „zvláštní fenomenologickou metodu“, kterou nazývá „existenciální psychoanalýzou“. To vidím jako významné téma pro rozpravu: **Zda lze vůbec budovat fenomenologii na psychologických – psychoanalytických základech a přitom dostát ontologickému nároku porozumět povaze lidského bytí vcelku?**

Další kapitola, věnující se „Kritice dialektického rozumu“ má již „úspornější charakter“, autor vychází z anglické verze textu Kritiky, což považuji za dosti problematické u filosofie, která je typická snahou po vlastním pojmovém uchopení specifických podob lidského bytí. Nicméně se autorovi poměrně zdařile podařilo odlišit metodologická východiska v pojetí svobody promyšlené v kontextu dějinném a sociálním.

Za klad práce považuji to, že autor pracuje s řadou cizojazyčných textů (což u prací diplomových není zcela obvyklé), avšak nevychází z textů francouzských (ani u primární literatury), což by mu jistě otevřelo jiné dimenze zkoumané problematiky- , za nedostatek potom považuji to, že se ve svých komentářích příliš nechává vést tituly sekundární literatury (často texty encyklopedií), takovým stylem například působí věta na str. 14: „Existencialismus zaznamenal veřejný úspěch, ... stal se intelektuální módou, která nabyla až patologických rysů v podobě intelektuálního tlachání nad nevýznamnými či dokonce morbidními tématy a dosáhl tím místy až forem životního nihilismu.“ To je věta jakoby „vystřižená“ z textů snaživých socialistických kritiků existencialismu, i když je jinak předložená diplomová práce přemýšlivá a povětšinou se odvíjí od vlastních filosofických pramenů.

V existenciálních analýzách se opakovaně autor vrací k rozdílu Heideggera a Sartra v pojetí bytí, k rozdílu východisek zkoumání existence člověka. Možná je chybou, že tak nečiní i při existenciální analýze „místa člověka“, neboť by se mu například odlišení významů německých výrazů „Platz, Ort a Stelle“ mohlo stát určitým vodítkem pro interpretaci.

Práce je nesmírně zajímavá, jejím kladem je, že vychází především z primární literatury. Druhá část diplomové práce (Sartrova druhá filosofie svobody) je ovšem poznamenána

pravděpodobně určitou časovou tísní, což se projevuje na ne zcela jasném odlišení citací, parafrází a vlastních komentářů. Někde chybí uvozovky, nebo jsou na začátku věty a nikoli na konci.

Textu nechybí nápaditost a originalita, ale postrádám preciznost jazykového výrazu (jde o řadu gramatických chyb – „Sartrovi ontologie“ na str. 8., „objevují odkazi“ na str. 17, „nejzašší možnosti“ na str. 35, „je roztrškou“ na str. 37, „s poznatky Heideggerovi hermeneutiky“ na str. 41 a další, překlepy ve jménech autorů – někde ve jménech malá písmena „husserlovu smyslu“ na str. 23, „v hegelově pojetí“ na str. 26, „hegelova ontologie“ na str. 27), zejména Merleau-Ponty se dočkal nepředstavitelných variací komolení svého jména a to i v seznamu literatury, striktní dodržování pravidel vědecké práce – chybí citace, stránky v citacích na str. 17 ad.. V seznamu literatury chybí tituly, které autor používal v práci: Sartrův Existencialismus je humanismus, Gardner Sebastian ad.

Náměty k rozpravě:

1. Výše zmíněný problém psychologismu u Sartra a Husserla.
2. Autor zdůrazňuje problém ambiquity – dvojznačnosti v souvislosti s ohrožením autentické existence. Jak je ambiquita pojata u zde zmiňovaného Merleau – Pontyho, jde mi o jeho rozlišení dobré a špatné ambiquity.
3. Postrádám zmínku, jak je evokován problém svobody ve strukturalismu. Uveďte jednoho ze zde zmíněných autorů.

Práce splňuje požadavky kladené na DP. Doporučuji ji k obhajobě.

I přes nepochybné filosofické nadání autora, které v práci projevil, vzhledem k formálním pochybením uvedeným v posudku, práci hodnotím jako „dobrou“.

V Praze dne 21. 12. 2012

doc. PhDr. Naděžda Pelcová, CSc.